

ΣΤΕ 875/2019 [ΝΟΜΙΜΗ Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΖ ΣΤΗ ΛΕΣΒΟ]

Περίληψη

- Η επιβαλλόμενη από το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, θεμελιώδης συνιστώσα της οποίας είναι η διατήρηση και προστασία της άγριας ζωής, πρέπει να συγκεντρώνει τα προβλεπόμενα ακριβώς από τό Σύνταγμα χαρακτηριστικά και να κινείται, εν προκειμένω, προς την κατεύθυνση της διατήρησης και της πρόληψης της υποβάθμισης και μείωσης της άγριας πτηνοπανίδας (ΣτΕ 414/2017, 1047/2001 κ.ά.), σύμφωνα και με τις αντίστοιχες αρχές του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η απαγόρευση της θήρας χωρίς χρονικό περιορισμό σε ορισμένη έκταση που προσφέρεται για την ενδιαίτηση, αναπαραγωγή, διέλευση κ.λπ. των άγριων πτηνών λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών της, αποσκοπούσα στη διατήρηση της πανίδας και της ποικιλότητός της, όχι απλώς δεν είναι αντίθετη με το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, αλλά μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να θεωρηθεί ότι επιβάλλεται από αυτό για την προφύλαξη και πρόληψη της καταστροφής της. Με τα δεδομένα αυτά, οι διατάξεις των άρθρων 253 και 254 παρ. 5-8 του Δασικού Κώδικα, όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, έχουν θεσπισθεί ως έκφραση της επιβαλλόμενης κατά το Σύνταγμα διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση της διατήρησης και της πρόληψης της υποβάθμισης ή μείωσης της άγριας πτηνοπανίδας, υπό την έννοια δε αυτή της ορθής διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος επιβάλλεται με τις διατάξεις αυτές απόλυτη απαγόρευση της θήρας εντός καταφυγίων άγριας ζωής. Δεν εγκαθιδρύεται δε πάντως, από τη συνταγματική αυτή διάταξη, κάποιο ατομικό δικαίωμα, συναπτόμενο προς την προστασία του περιβάλλοντος, σχετικό με την άσκηση θηρευτικής δραστηριότητας.

Η υπαγωγή εκτάσεως στο καθεστώς προστασίας το οποίο θεσπίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 57 του ν. 2637/1998 δεν αφορά στη ρύθμιση της οργάνωσης και άσκησης ατομικού δικαιώματος, ώστε, κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, η σχετική εξουσιοδότηση να πρέπει να παρασχεθεί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ως "ειδικότερα θέματα" για τη ρύθμιση των οποίων επιτρέπεται η παροχή εξουσιοδότησης σε άλλα πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας όργανα, νοούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση με την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Απαιτείται, δηλαδή, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλη προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδότησης, αλλά επί πλέον και την ουσιαστική του ρύθμιση, έστω και σε γενικό, αλλά ορισμένο πλαίσιο.

Εν προκειμένω η απαγόρευση θήρας, χωρίς χρονικό περιορισμό, σε ορισμένη περιοχή, αποτελεί ειδικότερο θέμα σε σχέση με τη γενική απαγόρευση θήρας σε περιοχές που

λόγω των χαρακτηριστικών τους είτε είναι απαραίτητες για την επιβίωση ενός ή περισσότερων μοναδικών, σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών, είτε αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα τύπου βιοτόπου. Για το λόγο αυτό οι σχετικές κανονιστικές ρυθμίσεις μπορούν να τεθούν με πράξη διάφορη του προεδρικού διατάγματος.

Ως προς την απαγόρευση ένταξης των εκτάσεων Κ.Α.Ζ. σε πολεοδομικό σχεδιασμό, αλλά και την κατά τα λοιπά υπαγωγή των εκτάσεων αυτών στο προβλεπόμενο προστατευτικό καθεστώς, ήτοι απαγόρευση δραστηριοτήτων που θίγουν είδη της άγριας πανίδας και χλωρίδας και τα ενδιαιτήματά τους, αυστηρότερη Περιβαλλοντική αδειοδότηση εκτελέσεως έργων ή εργασιών, δυνατότητα απαγορεύσεως ή επιβολής περιορισμών, με απόφαση ομοίως του Γ.Γ. Περιφέρειας, στην άσκηση αλιείας, γεωργίας, βοσκής, υλοτομίας, οι διατάξεις των παρ. 5-8 του άρθρου 254 του ν.δ/τος 86/1969 δεν αντίκεινται στα άρθρα 24, 43 παρ. 2, 101 και 102 του Συντάγματος, διότι πρόκειται για υπαγωγή σε προστατευτικό καθεστώς προς διαφύλαξη των διαβιούντων σε αυτές ειδών με συνέπεια την εφαρμογή προστατευτικών του φυσικού περιβάλλοντος διατάξεων και όχι για θέσπιση πολεοδομικών ρυθμίσεων, οι οποίες συνεπάγονται επεμβάσεις σε γενικότερου ενδιαφέροντος προστατευόμενες περιοχές του φυσικού περιβάλλοντος, και για το λόγο αυτό απαιτείται η θεσπισή τους να γίνεται με τη σύμπραξη κεντρικών κρατικών οργάνων. Επομένως, εφόσον η ίδρυση ή τροποποίηση (επέκταση) των ορίων καταφυγίου Άγριας Ζωής, σύμφωνα με τις ειδικές ως άνω διατάξεις του Δασικού Κώδικα, όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, πραγματοποιείται με κριτήρια διάφορα αυτών του πολεοδομικού σχεδιασμού, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως, είναι απορριπτός ως αβάσιμος.

Ο περί αναιτιολογήτου λόγος είναι απορριπτός, διότι στηρίζεται στην εσφαλμένη εκδοχή ότι η προσβαλλόμενη είναι ατομική πράξη γενικού περιεχομένου, ενώ αυτή έχει κανονιστικό χαρακτήρα και ελέγχεται μόνον από την άποψη της τηρήσεως των όρων της εξουσιοδοτικής διατάξεως, επί τη βάσει της οποίας εκδίδεται, καθώς και της ενδεχόμενης υπέρβασης των ορίων της εξουσιοδοτήσεως. Άλλωστε, εν προκειμένω, η κρίση της Διοίκησης ότι συνέτρεχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την ίδρυση Κ.Α.Ζ., ευρίσκει έρεισμα στα στοιχεία του φακέλου, από τα οποία προκύπτουν τα κρίσιμα χαρακτηριστικά της έκτασης.

Πρόεδρος: Αθ. Ράντος

Εισηγητής: Μ. Γκορτζολίδου

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθ. 3101/20825/6.8.2009 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου "Ίδρυση μόνιμου

καταφυγίου άγριας ζωής (ΚΑΖ) στη θέση "Αλυκή Καλλονής - Νουτζάρια - Καντρί - Μέσα" των Δήμων Αγίας Παρασκευής και Καλλονής Ν. Λέσβου" (Δ' 387/16.9.2009).

3. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση ασκείται εμπροθέσμως στις 16.11.2009, δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Δ' 387/16.09.2009, του οποίου η πραγματική ημερομηνία κυκλοφορίας ήταν η 21.09.2009.

4. Επειδή, το πρώτο αιτούν, κυνηγετική ομοσπονδία με έδρα τη νήσο Λέσβο, και το δεύτερο εξ αυτών, ύπατη συνδικαλιστική και κατά νόμο εξουσιοδοτημένη οργάνωση των κυνηγετικών συλλόγων και ενώσεων της Ελλάδας, προβάλλουν ότι έχουν ως καταστατικό σκοπό την προστασία, διατήρηση και ανάπτυξη της θήρας και του θηραματικού πλούτου, καθώς και τη συνεργασία τους με τους κρατικούς φορείς προς εναρμόνιση των ανωτέρω φιλοθηραματικών σκοπών και ότι, συνεπώς, πλήττονται από τις διατάξεις της προσβαλλόμενης απόφασης με την οποία απαγορεύθηκε πλήρως η θήρα εντός του Καταφυγίου Άγριας Ζωής στη θέση «Αλυκή Καλλονής» της νήσου Λέσβου. Με τα δεδομένα αυτά η κρινόμενη αίτηση ασκείται με έννομο συμφέρον από τα αιτούντα. (πρβλ Σ.τ.Ε. 1973/2017, 1691/2016, 1037/2013, 1287, 838/2008, 3879/2007 κ.ά). Τέλος, παραδεκτώς ομοδικούν προβάλλοντας κοινούς λόγους ακυρώσεως.

5. Επειδή, στο άρθρο 253 του Δασικού Κώδικα (ν.δ. 86/1969, Α' 7), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 177/1975 (Α' 205) και, στη συνέχεια τροποποιήθηκε με το άρθρο 57 παρ. 2 του ν. 2637/1998 (Α' 200), ορίζονται τα εξής: «Δι' αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας δημοσιευομένων δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, δύναται, δια την προστασίαν και διάσωσιν του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας εν γένει, καθώς επίσης και προς τον σκοπόν της διατηρήσεως, αναπτύξεως και εκμεταλλεύσεως των πληθυσμών των θηραμάτων και των λοιπών ειδών της άγριας πανίδας ως και των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας να ιδρύονται α) Εκτροφεία Θηραμάτων, β) Καταφύγια Θηραμάτων και γ) Ελεγχόμεναι Κυνηγετικά Περιοχάι, επί ωρισμένων, σαφώς προδιορισμένων δια της αποφάσεως αυτού, εδαφικών εκτάσεων, απαγορευομένης απολύτως της εντός αυτών θήρας ή επιτρεπομένης ταύτης υπό ωρισμένας προϋποθέσεις κατά τα εν άρθρω 254 του παρόντος ειδικώτερον οριζόμενα». Όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 414/2017, 3176/2012), η αρμοδιότητα ίδρυσης καταφυγίων θηραμάτων κατά το άρθρο 253 του Δασικού Κώδικα περιήλθε αρχικώς στον, μετέπειτα κρατικό, νομάρχη και, στη συνέχεια, στον, μετέπειτα ομοίως κρατικό, Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας του ν. 2503/1997 (Α' 107),

6. Επειδή, περαιτέρω, οι παράγραφοι 5 – 8 του άρθρου 254 του Δασικού Κώδικα, οι οποίες, με το αρχικό τους περιεχόμενο, πριν, δηλαδή, αντικατασταθούν με το άρθρο 57 παρ. 3 του ν. 2637/1998, ρύθμιζαν την ίδρυση μονίμων καταφυγίων θηραμάτων με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας εξειδικεύοντας τις σχετικές ρυθμίσεις του άρθρου 253, προέβλεψαν στη συνέχεια, μετά, δηλαδή, την αντικατάστασή τους με το ως άνω

άρθρο 57 παρ. 3 του ν. 2637/1998, την ίδρυση με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας καταφυγίων άγριας ζωής (Κ.Α.Ζ.). Τα Κ.Α.Ζ. αποτελούν, κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, τη διάδοχη μορφή προστατευτικού ενδιαυτήματος σε σχέση με τα (μόνιμα, βλ. άρθρο 254 παρ. 5 του Δασικού Κώδικα υπό την αρχική του μορφή) καταφύγια θηραμάτων, τα οποία, με το άρθρο 57 παρ. 1 του ν. 2637/1998, μετονομάσθηκαν σε Κ.Α.Ζ. Ο ορισμός του Κ.Α.Ζ. δόθηκε από το νομοθέτη σε χρόνο μεταγενέστερο από την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης, με το άρθρο 5 του ν. 3937/2011 (Α' 60), με το οποίο αντικαταστάθηκε το άρθρο 19 του ν. 1650/1986 (Α' 160) και, στην παράγραφο 4.3., ορίσθηκαν ως Καταφύγια Άγριας Ζωής (Wildlife refuges) « α) ...φυσικές περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες), που έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή, τέλος, ως σημαντικοί θαλάσσιοι οικότοποι ...», ορίσθηκε δε περαιτέρω, ότι «... β) Μέσα στα καταφύγια άγριας ζωής απαγορεύονται η θήρα ... [απαγόρευση, η οποία διατηρήθηκε και μετά τη νέα τροποποίηση της διάταξης με το άρθρο 59 του ν. 4315/2014 (Α' 269)]». Αλλά και οι ισχύουσες κατά το χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης πράξης διατάξεις του άρθρου 254 παρ. 5 και 6 του Δασικού Κώδικα, όπως είχαν τροποποιηθεί με το άρθρο 57 παρ. 3 του ν. 2637/1998 και πριν καταργηθούν στη συνέχεια με το άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 3937/2011, επανέλαβαν τον κανόνα της απόλυτης απαγόρευσης της θήρας που προβλέπει και το άρθρο 253 του Δασικού Κώδικα, προέβλεπε δε, κατά τρόπο σαφή και αδιάσπικτο, και το άρθρο 254 παρ. 8, υπό την αρχική του μορφή, για τα μόνιμα καταφύγια θηραμάτων, ορίζοντας, ειδικότερα, τα εξής: «5. Με αποφάσεις του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ιδρύονται καταφύγια άγριας ζωής σε δασικές, δασοσκεπείς, χορτολιβαδικές, ελώδεις, υγροτοπικές, αγροτικές, παρόχθιες, παραλίμνιες και παράκτιες εκτάσεις, καθώς και ερημονησίδες, με την προϋπόθεση ότι οι εκτάσεις αυτές, είτε είναι απαραίτητες για τη διατροφή, διαχείμαση, αναπαραγωγή ή τη διάσωση των ειδών της άγριας πανίδας ή αυτοφυούς χλωρίδας που είναι μοναδικά, σπάνια ή απειλούνται με εξαφάνιση [ή] είτε αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα τύπου βιοτόπου. 6. Εντός των καταφυγίων άγριας ζωής απαγορεύεται η θήρα κάθε θηράματος και κάθε είδους της άγριας πανίδας, η σύλληψη κάθε είδους της άγριας πανίδας για μη ερευνητικούς σκοπούς, η καταστροφή κάθε είδους ζώνης με φυσική βλάβηση, η καταστροφή των ζωντανών φυτοφρακτών, η αμμοληψία, η αποστράγγιση και αποξήρανση ελωδών εκτάσεων, η ρύπανση των υδατικών πόρων και η ένταξη έκτασης καταφυγίου άγριας ζωής σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό. ... Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η σύλληψη ειδών της άγριας πανίδας και η μεταφορά τους προς εμπλουτισμό άλλων κατάλληλων περιοχών μόνον από τη Δασική Υπηρεσία». Περαιτέρω, στην παρ. 8 του ίδιου άρθρου 254 ορίσθηκε ότι «εντός των καταφυγίων άγριας ζωής η Δασική Υπηρεσία δύναται να προγραμματίζει και να εκτελεί ειδικά έργα βελτίωσης του βιοτόπου των καταφυγίων άγριας ζωής και έργα ικανοποίησης των οικολογικών αναγκών του βιολογικού κύκλου των ειδών της άγριας πανίδας και

αυτοφυσούς χλωρίδας και ιδίως αναδάσωση, διατήρηση ακαλλιέργητων εκτάσεων, διατήρηση εκτάσεων με παραδοσιακές καλλιέργειες, έργα αναβάθμισης και αποκατάστασης υγροτοπικών εκτάσεων, δημιουργία και ανάπτυξη ζωνών φυτικής βλάστησης, δημιουργία δενδροστοιχιών κατά μήκος των αγροτικών δρόμων και ελωδών εκτάσεων. ...». Όπως έχει κριθεί, τα μόνιμα καταφύγια θηραμάτων που με την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 57 του ν. 2637/1998 μετονομάστηκαν σε καταφύγια άγριας ζωής, έχουν, κατά νόμο, ως σκοπό τη διατήρηση, ανάπτυξη και εκμετάλλευση του θηραματικού πλούτου και της άγριας πανίδας, αλλά και την προστασία και διάσωση του εν γένει φυσικού περιβάλλοντος της χώρας (βλ. ΣτΕ 414/2017, 831/2009, 2796/2002). Περαιτέρω, ο χαρακτηρισμός περιοχής ως καταφυγίου άγριας ζωής, διά του καθορισμού των ορίων αυτού, έχει ως συνέπεια την υπαγωγή της συγκεκριμένης εκτάσεως στο καθεστώς προστασίας το οποίο θεσπίζεται με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 57 του ν. 2637/1998 και, επομένως, η απόφαση ιδρύσεως καταφυγίου άγριας ζωής έχει κανονιστικό χαρακτήρα, τον αυτό δε κανονιστικό χαρακτήρα έχει και κάθε μεταγενέστερη του χαρακτηρισμού πράξη, τροποποιητική των ορίων ιδρυθέντος καταφυγίου άγριας ζωής (ΣτΕ 573/2016 πρβλ. ΣτΕ 3176/2012, ως προς απόφαση καθορισμού κυνηγετικής περιοχής, ΑΠ 270/1984).

7. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Μετά την θέσπιση του ν. 2637/1998, με τον οποίο ορίσθηκε ότι τα καταφύγια θηραμάτων μετονομάζονται σε καταφύγια άγριας ζωής και θεσπίσθηκαν προϋποθέσεις για την ίδρυσή τους, κινήθηκε η διαδικασία για τον επαναπροσδιορισμό των Κ.Α.Ζ. στη νήσο Λέσβο. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής εκπονήθηκε από την Διεύθυνση Δασών Ν. Λέσβου η από 30.7.2007 έκθεση – εισήγηση για την ίδρυση Κ.Α.Ζ. στους υγροτόπους αλυκής Καλλονής – Νουτζάρια – Καντρί – Μέσα των Δήμων Αγίας Παρασκευής και Καλλονής ν. Λέσβου. Η περιοχή αυτή, εκτάσεως 8.000 στρεμμάτων περιλαμβάνει το χώρο της αλυκής Καλλονής μαζί με τα αλοπήγια και τις περιμετρικές ελώδεις, χορτολιβαδικές, αγροτικές και δασικές εκτάσεις, έχει δε χαρακτηρισθεί στο σύνολό της (βλ. σελ. 13 εκθέσεως – εισηγήσεως) ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ, SPA) με κωδικό GR4110007 “Λέσβος: Παράκτιοι υγρότοποι κόλπου Καλλονής» και ως Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (SCI) με κωδικό GR 4110004 “Κόλπος Καλλονής και Χερσαία Παράκτια Ζώνη”, ενώ κατά το χρόνο συντάξεως της ως άνω εκθέσεως – εισηγήσεως βρισκόταν στην τελική φάση η ολοκλήρωση Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης, στην οποία η περιοχή αναφέρεται ως υποζώνη Α1- περιοχή προστασίας της φύσης. Με την ανωτέρω έκθεση – εισήγηση προτάθηκε η ίδρυση καταφυγίου άγριας ζωής για τα υδρόβια μεταναστευτικά και διαχειμάζοντα είδη στην επίμαχη περιοχή, στην οποία διαβιούν ογδόντα δύο (82) συνολικά είδη άγριας (ορνιθο)πανίδας, εκ των οποίων δέκα οκτώ (18) έχουν χαρακτηρισθεί ως μοναδικά, σπάνια ή απειλούμενα με εξαφάνιση, προκειμένου παράλληλα να επιτευχθεί και ήπια οικοτουριστική αξιοποίηση της περιοχής, ως επί μέρους στόχος, αναγόμενος στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Η έκθεση – εισήγηση αναφέρεται στο σκοπό ιδρύσεως του καταφυγίου, παραθέτει ιστορικό και προβαίνει σε περιγραφή από απόψεως θέσεως, ορίων,

ιδιοκτησιακού καθεστώτος της εκτάσεως, δίδει στοιχεία βλαστήσεως και προστατευόμενων πτηνών, μεταναστευτικών ή μη, βάσει της κ.υ.α. 414985/1985, Β' 757, όπως τροποποιηθείσα ίσχυε, και της Διεθνούς Συμβάσεως της Βέρνης, ν. 1335/1983 (Α' 32), τα οποία φωλεοποιούν, διαχειμάζουν, διατρέφονται, αναπαράγονται ή διαβιούν στην περιοχή και προσδιορίζει ποιά από τα είδη αυτά είναι μοναδικά, σπάνια ή απειλούνται με εξαφάνιση, αναφέρει τα υπάρχοντα έργα και εγκαταστάσεις εντός των ορίων του Κ.Α.Ζ. επισημαίνοντας ότι εντός της έκτασης του προτεινόμενου ΚΑΖ δεν υπάρχει υφιστάμενος οικισμός. Στη συνέχεια καταγράφεται η έντονη θηρευτική πίεση και οι λοιπές οχλούσες δραστηριότητες στην περιοχή και αξιολογείται από απόψεως οικολογικής και αισθητικής αξίας η περιοχή του προτεινόμενου Κ.Α.Ζ., με την επιπρόσθετη επισήμανση ότι σε αυτή έχουν απογραφεί από το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων (ΕΚΒΥ) δύο σημαντικοί υγρότοποι (Λιμνοθάλασσα Αλυκής Καλλονής και Λιμνοθάλασσα Μέσων), ενώ γενικότερα "απαντώνται εναλλαγές τύπων ενδιαιτημάτων καθώς οι βοσκοτόποι και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις εναλλάσσονται με ελώδεις και υγροτοπικές εκτάσεις, εκτιμάται δε ότι το σύνολο της έκτασης αποτελεί απαραίτητο χώρο για τη διαβίωση πολλών ειδών της άγριας πανίδας καθώς ταυτόχρονα αποτελεί και σημαντικό χώρο στάθμευσης μεταναστευτικών ειδών, ενώ η ως άνω έκθεση καταλήγει στην τελική πρόταση για ίδρυση καταφυγίου που να περιλαμβάνει όλη την επίμαχη έκταση, με αναλυτική περιγραφή των ορίων της.

8. Επειδή, από τις υποβληθείσες απόψεις των κοινωνικών, επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων, περιβαλλοντικών οργανώσεων και κυνηγετικών συλλόγων, με αντίθετη γνώμη των τελευταίων ως προς την απαγόρευση της θήρας, που μνημονεύονται στο προοίμιο της προσβαλλομένης, προκύπτει η ιδιαίτερη σημασία της περιοχής και ιδίως των υγροτοπικών εκτάσεων (βλ. χαρακτηριστικά τα 305/15.10.17 και 315/4.8.18 έγγραφα του WWF HELLAS), για την ορνιθοπανίδα, αλλά και ως τόπου προορισμού επισκεπτών για ορνιθοπαρατήρηση, ενώ επισημαίνεται, ως αστοχία του προηγούμενου σχεδιασμού, που ήδη αντιμετωπίζεται, ότι στα υφιστάμενα μέχρι τότε καταφύγια δεν περιλαμβάνονταν οι υγρότοποι του νησιού. Στο υπ' αρ. 09/562/3.4.2009 έγγραφό της, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία θεωρεί επιτυχημένο τον προτεινόμενο ολοκληρωμένο σχεδιασμό των ΚΑΖ Λέσβου δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων, με το προτεινόμενο δίκτυο περιορίζονται σε μεγάλο βαθμό οι επιπτώσεις που προκαλεί η νόμιμη θήρα στα προστατευόμενα είδη πτηνών του νομού, ενώ στο από 6.4.2009 έγγραφο του Εργαστηρίου Διαχείρισης Βιοποικιλότητας του Τμήματος Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου διατυπώνονται γενικές παρατηρήσεις που αφορούν στο σύνολο των προτεινόμενων ΚΑΖ, μεταξύ των οποίων ότι αυτά ενσωματώνουν περιοχές οι οποίες ως τώρα δεν ήταν καταφύγια θηραμάτων και οι οποίες όντως χρήζουν ιδιαίτερης διαχείρισης, λόγω της παρουσίας σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας και κυρίως πανίδας, μεταξύ των οποίων πολύ σημαντικός αριθμός ειδών με ειδικό καθεστώς βάσει των Οδηγιών 79/409 και 92/43 της Ε.Ε. και της αντίστοιχης εθνικής νομοθεσίας. Τέλος, το Περιφερειακό Παράρτημα

Αιγαίου του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. με το υπ' αρ. 63/6.5.2009 έγγραφό του διαπιστώνει ότι οι μελέτες για τα ΚΑΖ συντάχθηκαν λαμβάνοντας υπόψη όλα τα υπάρχοντα επιστημονικά δεδομένα που αφορούν την ορνιθοπανίδα, τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές οικοτόπων προτεραιότητας, με βασικό στόχο να πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζει το άρθρο 57 του Ν. 2637/98. Αντιρρήσεις εξέφρασε το Τμήμα Περιβαλλοντικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού της Διεύθυνσης ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Β. Αιγαίου με την υπ' αρ. 9369-675/ΑΦ 6.1.5.3γ/16.4.2009 γνωμοδότησή του για την επίμαχη μελέτη, αναφέροντας ότι πρέπει να επιδιωχθεί όχι η ακύρωση, αλλά η βελτιστοποίησή της υπό το πρίσμα και της ανάγκης ενιαίας αντιμετώπισης από τις συναρμόδιες υπηρεσίες ζητημάτων τα οποία επηρεάζουν τόσο υπάρχοντες όσο και επικείμενους πολεοδομικούς και χωροταξικούς σχεδιασμούς, ενώ με την υπ' αρ. 26980/722/27.6.2008 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου καθορίστηκε ως στόχος, κατά τη διαδικασία συνολικής επανεκτίμησης και επανοριοθέτησης των Καταφυγίων Άγριας Ζωής στη Λέσβο, «η δημιουργία ενός λειτουργικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών, που θα αποσκοπεί στην διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, στη διάσωση των σπάνιων και απειλούμενων ειδών της πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας καθώς και στην προστασία και την αύξηση του πληθυσμού των ειδών αλλά και στην προστασία του οικοσυστήματος γενικότερα». Κατόπιν αυτών και αφού ελήφθησαν υπ' όψιν η εκτιθέμενη στην προηγούμενη σκέψη εισήγηση-έκθεση της Διεύθυνσης Δασών Λέσβου και οι ως άνω απόψεις των κοινωνικών φορέων και των δημοσίων υπηρεσιών, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη υπ' αρ. 3101/20825/6.8.2009 απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (Δ' 387/16.9.2009), με την οποία ιδρύθηκε μόνιμο καταφύγιο άγριας ζωής στην προαναφερθείσα έκταση εμβαδού 8.000 στρ. στη θέση "Αλυκή Καλλονής - Νουτζάρια-Καντρί - Μέσα" της περιφέρειας των Δήμων Αγίας Παρασκευής και Καλλονής, "το οποίο κρίνεται απαραίτητο και καταλληλότερο για την προστασία των υδρόβιων και παρυδάτιων μεταναστευτικών και διαχειμαζόντων ειδών της άγριας πανίδας, και αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα υδροβιότοπου". Με την ίδια δε απόφαση, της οποίας η ισχύς αρχίζει (βλ. παρ. 6 αυτής) με τη λήξη της κυνηγετικής περιόδου 2009-2010, θεσπίζονται ρυθμίσεις αντίστοιχες των διατάξεων των παράγρ. 6 και 7 του άρθρου 254 του Δασικού Κώδικα (άρθρ. 57 του ν. 2637/1998), ως εξής: "3. Εντός των καταφυγίων άγριας ζωής απαγορεύεται η θήρα κάθε θηράματος και κάθε είδους της άγριας πανίδας, η σύλληψη κάθε είδους της άγριας πανίδας για μη ερευνητικούς σκοπούς, η καταστροφή κάθε είδους ζώνης με φυσική βλάστηση, η καταστροφή των ζωντανών φυτοφρακτών, η αμμοληψία, η αποστράγγιση και αποξήρανση ελωδών εκτάσεων, η ρύπανση των υδατικών πόρων και η ένταξη έκτασης καταφυγίου άγριας ζωής σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό. ... Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η σύλληψη ειδών της άγριας πανίδας και η μεταφορά τους προς εμπλουτισμό άλλων κατάλληλων περιοχών μόνον από τη Δασική Υπηρεσία. Με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να απαγορεύεται ή να τίθενται όροι ή περιορισμοί στην άσκηση της αλιείας, γεωργίας, βοσκής, υλοτομίας, χρήσης των

φυτοπροστατευτικών προϊόντων και της συλλογής και κοπής αρωματικών, βαφικών, αρτυματικών, μελισσοκομικών και ανθοκομικών – διακοσμητικών φυτών για εμπορικούς σκοπούς”...

9. Επειδή, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, θεμελιώδης συνιστώσα της οποίας είναι η διατήρηση και προστασία της άγριας ζωής, πρέπει να συγκεντρώνει τα προβλεπόμενα ακριβώς από το Σύνταγμα χαρακτηριστικά και να κινείται, εν προκειμένω, προς την κατεύθυνση της διατήρησης και της πρόληψης της υποβάθμισης και μείωσης της άγριας πτηνοπανίδας (ΣτΕ 414/2017, 1047/2001 κ.ά.), σύμφωνα και με τις αντίστοιχες αρχές του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η απαγόρευση της θήρας χωρίς χρονικό περιορισμό σε ορισμένη έκταση που προσφέρεται για την ενδιαίτηση, αναπαραγωγή, διέλευση κ.λπ. των άγριων πτηνών λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών της, αποσκοπούσα στη διατήρηση της πανίδας και της ποικιλότητάς της, όχι απλώς δεν είναι αντίθετη με το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, αλλά μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να θεωρηθεί ότι επιβάλλεται από αυτό για την προφύλαξη και πρόληψη της καταστροφής της. Με τα δεδομένα αυτά, οι διατάξεις των άρθρων 253 και 254 παρ. 5-8 του Δασικού Κώδικα, όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, έχουν θεσπισθεί ως έκφραση της επιβαλλόμενης κατά το Σύνταγμα διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση της διατήρησης και της πρόληψης της υποβάθμισης ή της μείωσης της άγριας πτηνοπανίδας, υπό την έννοια δε αυτή της ορθής διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος επιβάλλεται με τις διατάξεις αυτές απόλυτη απαγόρευση της θήρας εντός των καταφυγίων άγριας ζωής. Δεν εγκαθιδρύεται δε, πάντως, από τη συνταγματική αυτή διάταξη ιδιαίτερο ατομικό δικαίωμα, συναπτόμενο προς την προστασία του περιβάλλοντος, σχετικό με την άσκηση της θηρευτικής δραστηριότητας.

10. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι, εφόσον η οργανωμένη θήρα αποτελεί, κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, μορφή διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος, στοιχειοθετείται αντίστοιχο ατομικό δικαίωμα, το οποίο σχετίζεται άμεσα με την προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, ιδιαίτερα της χλωρίδας και πανίδας, προστατεύεται δε βάσει του άρθρου 24 του Συντάγματος και, επομένως, οποιοσδήποτε περιορισμός της θήρας, και μάλιστα απόλυτος, όπως, εν προκειμένω, η επ’ αόριστον απαγόρευση, πρέπει είτε να θεσπίζεται με νόμο είτε με την έκδοση προεδρικού διατάγματος. Κατά τα αιτούντα σωματεία, οι διατάξεις των άρθρων 253 και 254 παρ. 5-8 του Δασικού Κώδικα είναι, ως εκ τούτου, αντισυνταγματικές, καθ’ όσον προέβλεπαν για την ίδρυση Κ.Α.Ζ. την έκδοση αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας και, κατά τον κρίσιμο χρόνο, του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Ο λόγος αυτός είναι, κατά τα αναφερόμενα στην προηγούμενη σκέψη, απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι η υπαγωγή εκτάσεως στο καθεστώς προστασίας το οποίο θεσπίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 57 του ν. 2637/1998 δεν αφορά στη ρύθμιση της οργάνωσης και άσκησης ατομικού

δικαιώματος, ώστε, κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, η σχετική εξουσιοδότηση να πρέπει να παρασχεθεί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

11. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος, «Ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, όπως γίνεται παγίως δεκτό, ως "ειδικότερα θέματα", για τη ρύθμιση των οποίων επιτρέπεται η παροχή εξουσιοδότησης σε άλλα πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας όργανα, νοούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση με την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Απαιτείται, δηλαδή, στην περίπτωση αυτή να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλη προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδότησης, αλλά επί πλέον και την ουσιαστική του ρύθμιση, έστω και σε γενικό, αλλά ορισμένο πλαίσιο (ΣτΕ 414/2017, 235/2012 Ολομ., 1892/2010 Ολομ., 2815/2004 Ολ. κ.ά.).

12. Επειδή, προβάλλεται ότι μη νομίμως η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε υπό τον τύπο πράξης που δεν αποτελεί προεδρικό διάταγμα, διότι δεν συντρέχουν οι συνταγματικές προϋποθέσεις (άρθρο 43 παρ. 2 εδ. β' Συντ.) παροχής εξουσιοδότησης για την έκδοση κανονιστικής πράξης σε άλλα όργανα, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας. Προβάλλεται, ειδικότερα, ότι το ρυθμιζόμενο με την προσβαλλόμενη πράξη ζήτημα δεν είναι ούτε τεχνικό, αλλά ούτε και τοπικό, αφού η θεσπιζόμενη απαγόρευση αφορά όλους τους κυνηγούς και όχι μόνο τους προερχόμενους από ένα συγκεκριμένο τόπο. Συναφώς προβάλλεται ότι η ίδρυση του ένδικου καταφυγίου άγριας ζωής έλαβε χώρα με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας Β. Αιγαίου "προκειμένου η Διοίκηση να αποφύγει τον κατά το Σύνταγμα προβλεπόμενο έλεγχο" του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά παράβαση και της διατάξεως του άρθρου 95 παρ. 1 περ. δ' του Συντ., η οποία προβλέπει τη σχετική με την επεξεργασία όλων των διαταγμάτων που έχουν κανονιστικό χαρακτήρα αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ανεξαρτήτως, όμως, αν, κατά το Σύνταγμα, ο τοπικός χαρακτήρας του ρυθμιζόμενου ζητήματος με κανονιστική πράξη διάφορη του προεδρικού διατάγματος εξαρτάται από το αν η θεσπιζόμενη ρύθμιση επηρεάζει πρόσωπα συνδεδεμένα με ορισμένη μόνο περιοχή ή αν συναρτάται, με το χωρικό αντικείμενο της ρύθμισης, προεχόντως ή αποκλειστικά, εν προκειμένω, πάντως, το ρυθμιζόμενο ζήτημα, δηλαδή η απαγόρευση θήρας, χωρίς χρονικό περιορισμό, σε ορισμένη περιοχή, αποτελεί ειδικότερο θέμα σε σχέση με τη γενική απαγόρευση θήρας σε περιοχές που λόγω των χαρακτηριστικών τους είτε είναι απαραίτητες για την επιβίωση ενός ή περισσότερων μοναδικών, σπανίων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών είτε αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα τύπου βιοτόπου, ήτοι πληρούν τις καθοριζόμενες από το άρθρο 57 παρ.3 του ν.

2637/1998 προϋποθέσεις. Για το λόγο αυτό οι σχετικές κανονιστικές ρυθμίσεις μπορούν να τεθούν με πράξη διάφορη του προεδρικού διατάγματος. Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί αυτός ο λόγος ακυρώσεως. Συναφώς, απορριπτέος είναι και ο ισχυρισμός ότι η έκδοση της προσβαλλόμενης έγινε με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας προκειμένου να αποφευχθεί η, κατ' άρθρο 95 παρ. 1 περιπτ. δ' του Συντάγματος, γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, το μεν διότι η εξουσιοδοτική διάταξη δεν αντίκειται, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, στο Σύνταγμα, το δε διότι ο έλεγχος της αποφάσεως αυτής υπόκειται, εν πάση περιπτώσει, στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου σύμφωνα με την περιπτ. 1 της ανωτέρω παραγράφου.

13. Επειδή, κατ' επίκληση και του αναφερθέντος ανωτέρω υπ' αρ. 9369-675/ΑΦ 6.1.5.3γ/16.4.2009 εγγράφου της Δ/νσης ΠΕ.ΧΩ. προς τη Δ/νση Δασών της Περιφέρειας Β. Αιγαίου, προβάλλεται ότι η ίδρυση Κ.Α.Ζ., καθώς και η τροποποίηση (επέκταση) υφισταμένων, πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ευρύτερου πολεοδομικού, χωροταξικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού, εφόσον έχει ως συνέπεια, κατά την παρ. 6 του άρθρου 254 του Δασικού Κώδικα, την απαγόρευση εντάξεως των εκτάσεων που αυτά καταλαμβάνουν σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό. Εξάλλου, προβάλλεται ότι η σχετική αρμοδιότητα, όπως προκύπτει από τις διατάξεις του άρθρου 24 σε συνδυασμό με τα άρθρα 101 και 102 του Συντ., ανήκει στα όργανα της κεντρικής κρατικής Διοικήσεως (τα συναρμόδια Υπουργεία), προκειμένου να διασφαλίζεται ο κεντρικός σχεδιασμός και η αξιολόγηση των σχετικών ζητημάτων, τα οποία δεν αποτελούν τοπικές υποθέσεις που αφορούν αποκλειστικά και μόνο τη συγκεκριμένη περιοχή ή περιφέρεια. Οι διατάξεις, επομένως, των παρ. 5-8 του άρθρου 254 του ν.δ/τος 86/1969, κατά το μέρος που προβλέπουν ότι αρμόδιος για την έκδοση αποφάσεων περί ιδρύσεως ή τροποποίησης (επεκτάσεως) Κ.Α.Ζ. είναι ο Γ.Γ. της οικείας Περιφέρειας, αντίκεινται, κατά τα αιτούντα σωματεία, στις ως άνω συνταγματικές διατάξεις, αναρμοδίως δε εκδόθηκε, κατ' επίκληση των διατάξεων αυτών, η προσβαλλόμενη απόφαση ιδρύσεως Κ.Α.Ζ. από τον Γ.Γ. της Περιφέρειας Β. Αιγαίου.

14. Επειδή, ως προς την απαγόρευση ένταξης των εκτάσεων Κ.Α.Ζ. σε πολεοδομικό σχεδιασμό, αλλά και την κατά τα λοιπά υπαγωγή των εκτάσεων αυτών στο προβλεπόμενο από τις ανωτέρω διατάξεις προστατευτικό καθεστώς, ήτοι απαγόρευση δραστηριοτήτων που θίγουν είδη της άγριας πανίδας και χλωρίδας και τα ενδιαφέροντά τους, αυστηρότερη περιβαλλοντική αδειοδότηση εκτελέσεως έργων ή εργασιών, δυνατότητα απαγορεύσεως ή επιβολής περιορισμών, με απόφαση ομοίως του Γ.Γ. Περιφέρειας, στην άσκηση αλιείας, γεωργίας, βοσκής, υλοτομίας, οι διατάξεις των παρ. 5-8 του άρθρου 254 του ν.δ/τος 86/1969 δεν αντίκεινται στα άρθρα 24, 43 παρ. 2, 101 και 102 του Συντάγματος διότι πρόκειται για υπαγωγή σε προστατευτικό καθεστώς προς διαφύλαξη των διαβιούντων σε αυτές ειδών, με συνέπεια την εφαρμογή προστατευτικών του φυσικού περιβάλλοντος διατάξεων (ΣΤΕ

669/2017 σκ.4) και όχι για θέσπιση πολεοδομικών ρυθμίσεων, οι οποίες συνεπάγονται επεμβάσεις σε γενικότερου ενδιαφέροντος προστατευόμενες περιοχές του φυσικού περιβάλλοντος και για το λόγο αυτό απαιτείται η θέσπισή τους να γίνεται με τη σύμπραξη κεντρικών κρατικών οργάνων. Επομένως, εφόσον η ίδρυση ή τροποποίηση (επέκταση) των ορίων Καταφυγίου Άγριας Ζωής, σύμφωνα με τις ειδικές ως άνω διατάξεις του Δασικού Κώδικα, όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, πραγματοποιείται με κριτήρια διάφορα αυτών του πολεοδομικού σχεδιασμού, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως, είναι απορριπτός ως αβάσιμος. Ομοίως, απορριπτά είναι και τα προβαλλόμενα περί της ανάγκης να ρυθμίζονται τα συγκεκριμένα ζητήματα ίδρυσης ή τροποποίησης ΚΑΖ με την έκδοση πράξεων των οργάνων της κεντρικής Διοίκησης ως απόμεινα ενός ευρύτερου περιβαλλοντικού σχεδιασμού, δεδομένου ότι, κατά τα αναφερόμενα σε προηγούμενη σκέψη, η εκτίμηση της ανάγκης ιδρύσεως ΚΑΖ σε ορισμένη περιοχή προϋποθέτει μόνον αξιολόγηση των κρίσιμων περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών (της άγριας πανίδας ή της αυτοφυούς χλωρίδας) της συγκεκριμένης και τοπικά εντοπισμένης εκτάσεως και συνεπώς δεν συνιστά αντικείμενο ευρύτερου σχεδιασμού, επιτρεπτός δε, κατά το άρθρο 101 του Συντάγματος, πραγματοποιείται σε τοπικό επίπεδο από τα όργανα της αποκεντρωμένης Διοίκησης.

15. Επειδή, περαιτέρω, προβάλλεται ότι στην θεσπιζόμενη από το άρθρο 6 παρ. 1 η ως άνω Κ.Υ.Α. 414985/29.11.1985 απόλυτη απαγόρευση θήρας, δεν αναφέρονται τα Κ.Α.Ζ. αλλά μόνο τα μόνιμα καταφύγια θηραμάτων του άρθρου 253 του ν.δ/τος 86/1969 και οι ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές, στις οποίες δεν ανήκουν τα Κ.Α.Ζ. του άρθρου 254 παρ. 5 του ως άνω ν.δ/τος 86/1969, όπως ισχύει. Ο λόγος αυτός προβάλλεται αβασίμως, διότι, κατά τη ρητή διατύπωση της σχετικής διατάξεως (άρθρο 6 παράγρ. 1 περίπτ. Α' της Κ.Υ.Α.), στις περιοχές « για τις οποίες ισχύουν ειδικές ρυθμίσεις ή απαγορεύσεις θήρας» περιλαμβάνονται τα μόνιμα καταφύγια θηραμάτων, δηλαδή η πρόδρομη του καταφυγίου άγριας ζωής μορφή ενδικοιτήματος άγριας πανίδας, ήδη δε και τα καταφύγια άγριας ζωής, όπως μετονομάστηκαν τα μόνιμα καταφύγια θηραμάτων, καθώς αυτά αποτελούν τη διάδοχη μορφή προστατευτικού ενδικοιτήματος, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στη σκέψη 6.

16. Επειδή, στη συνέχεια προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 254 παρ. 5 του Δασικού Κώδικα διότι δεν συντρέχουν οι προβλεπόμενες στη διάταξη αυτή προϋποθέσεις για την ίδρυση Κ.Α.Ζ., καθώς δεν προσδιορίζονται το είδος και τα χαρακτηριστικά της περιοχής, εντός της οποίας ιδρύεται το επίμαχο ΚΑΖ ως δασικής δασοσκεπούς, παραλίμνιας κλπ. και δεν παρατίθενται στοιχεία ως προς ένα έκαστο των θηρευσίμων ειδών. Συναφώς προβάλλεται ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται οποιαδήποτε μελέτη από την οποία να διαπιστώνεται η συνδρομή των προϋποθέσεων της ως άνω διατάξεως του άρθρου 254 παρ. 5 του ν.δ/τος 86/1969, αλλά περιορίζεται απλώς στις εισηγήσεις-εκθέσεις των υπαλλήλων της Διεύθυνσης Δασών, οι οποίες, όμως, δεν αποτελούν μελέτες, και

μάλιστα επιστημονικές, καταγραφής των χαρακτηριστικών της περιοχής και των θηρεύσιμων ειδών που υπάρχουν σε αυτή, αμφισβητούνται έντονα από τη Διεύθυνση ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Β. Αιγαίου με το προαναφερθέν από 16.4.2009 έγγραφό της και είναι παρωχημένες διότι συντάχθηκαν δύο και πλέον έτη πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης. Κατά τα αιτούντα, η προσβαλλομένη, η οποία δεν συνοδεύεται από ειδική και εμπεριστατωμένη επιστημονική μελέτη, στερείται αιτιολογίας, αν και, ως ατομική πράξη γενικού περιεχομένου, έχρηζε ειδικής και ορισμένης αιτιολογίας, αφού αποτελεί επαχθές μέτρο, απόλυτου και γενικού χαρακτήρα, σε βάρος των κυνηγών.

17. Επειδή, ανεξαρτήτως του αν μεταξύ των νομίμων προϋποθέσεων για την ίδρυση ή επέκταση Κ.Α.Ζ περιλαμβάνεται η εκπόνηση σχετικής επιστημονικής μελέτης, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από το εκτιθέμενο, στη σκέψη 7, περιεχόμενο της από 30.7.2007 εκθέσεως - εισηγήσεως, κατ' επίκληση της οποίας (βλ. υπ' αρ. 20 προοιμίου) εκδόθηκε η προσβαλλομένη, αυτή φέρει τα χαρακτηριστικά επιστημονικής μελέτης, αντιμετωπίζει δε επαρκώς τα ζητήματα που αφορούν το είδος και τα χαρακτηριστικά της εκτάσεως, όπως και τα είδη της χλωρίδας και πανίδας που απαντώνται σε αυτή και χρήζουν της παρεχόμενης διά των Κ.Α.Ζ. προστασίας (απόλυτη απαγόρευση θήρας). Εξ άλλου, η ως άνω από 16.4.2009 γνωμοδότηση της Δ/νσης ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Β. Αιγαίου, όπως προκύπτει από το διαλαμβανόμενο στη σκέψη 8 περιεχόμενό της, δεν κλονίζει τις διαπιστώσεις περί συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων για την ίδρυση του ενδίκου Κ.Α.Ζ., αντιθέτως, "με επιδίωξη τη βελτιστοποίηση και όχι την ακύρωση της μελέτης", επισημαίνει ότι κρίνει ως απαραίτητη την άμεση προστασία των περιοχών Natura, λόγω καθυστέρησης των σχετικών με τις ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες διαδικασιών. Επομένως οι ανωτέρω λόγοι, περί μη συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 254 παρ. 5 του Δασικού Κώδικα, όπως ισχύει, για την ίδρυση του Κ.Α.Ζ. και περί ελλείψεως σχετικής μελέτης, είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι. Τέλος, ο περί αναιτιολογήτου λόγος, όπως προβάλλεται, είναι απορριπτέος διότι στηρίζεται στην εσφαλμένη εκδοχή ότι η προσβαλλομένη είναι ατομική πράξη γενικού περιεχομένου, ενώ κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 6, αυτή έχει κανονιστικό χαρακτήρα και ελέγχεται μόνον από την άποψη της τηρήσεως των όρων της εξουσιοδοτικής διατάξεως, επί τη βάση της οποίας εκδίδεται, καθώς και της ενδεχόμενης υπέρβασης των ορίων της εξουσιοδοτήσεως (βλ. ΣτΕ 4788-89/2014 7μ, 414/2017 σκ. 11, 1346/2017 σκ. 11, 3176/2012, 3862/2011). Άλλωστε, εν προκειμένω, η κρίση της Διοίκησης ότι συνέτρεχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την ίδρυση Κ.Α.Ζ., ευρίσκει έρεισμα στα στοιχεία του φακέλου, από τα οποία προκύπτουν τα κρίσιμα χαρακτηριστικά της έκτασης (δημιουργία υγροτοπικού οικοσυστήματος με μεγάλη συγκέντρωση άγριας πτηνοπανίδας, ενδημικής και μεταναστευτικής, ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, εναλλαγή τύπων οικοτόπων κ.λπ.) (πρβλ. και ως άνω ΣΕ 414/2017 σκ. 11).

18. Επειδή, προβάλλεται προεχόντως αορίστως και, επομένως, απαραδέκτως, ότι η πρόβλεψη περί δυνατότητας θεσπίσεως πρόσθετων περιορισμών, των οποίων

περιεχόμενο δεν συγκεκριμενοποιείται, με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας Β. Αιγαίου, συνιστά ανεπίτρεπτη υπεξουσιοδότηση, κατά παράβαση του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, ενώ ομοίως απαραδέκτως, και ειδικότερα χωρίς έννομο συμφέρον προβάλλεται ότι μη νομίμως θεσπίζονται με απόφαση Γ.Γ. Περιφέρειας, όροι και περιορισμοί ατομικών δικαιωμάτων, αυστηρότερες προϋποθέσεις εκτέλεσης έργων και εργασιών, καθώς και ότι η υπαγωγή της εκτέλεσης έργων και εργασιών σε αυστηρότερες προϋποθέσεις ως προς την υποβολή Μ.Π.Ε. κείται εκτός των ορίων της εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 254 παρ. 5-8 του Δασικού Κώδικα. Και τούτο διότι οι πλησσομένες με τα ανωτέρω ρυθμίσεις της προσβαλλομένης δεν αφορούν τη θήρα, αλλά άλλες, επιτρεπόμενες κατ' αρχήν δραστηριότητες, ήτοι αλιεία, γεωργία, βοσκή, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στους καταστατικούς σκοπούς των αιτούντων σωματείων (ΣΤΕ 3164/2015 7μ σκ. 22, 1705/2017 Ολ σκ. 6 και 8, 3920/2010, κ.α.).

19. Επειδή, δεν συνιστούν παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, η οποία, κατά τα ανωτέρω, λόγω του κανονιστικού χαρακτήρα της, ελέγχεται μόνο από την άποψη της συνδρομής των όρων και των προϋποθέσεων που θέτει ο νόμος για την έκδοσή της, ο μη ειδικότερος προσδιορισμός στα στοιχεία του προοιμίου των απόψεων που ζητήθηκαν, "επί του συνολικού σχεδιασμού του δικτύου ΚΑΖ", από Ο.Τ.Α., υπηρεσίες και φορείς, όπως, αορίστως άλλωστε, προβάλλεται, δεδομένου ότι τέτοιες γνωμοδοτήσεις ή απόψεις δεν προβλέπονται από την εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 254 του Δασικού Κώδικα. Ομοίως, δεν συνεπάγεται παρανομία της προσβαλλόμενης απόφασης, το ότι η τεθείσα χρονική προθεσμία των 10 ημερών, κατά την αρμόδια Διεύθυνση ΠΕ.ΧΩ, είναι, κατά την εκτίμησή της, ιδιαίτερα περιοριστική για την αξιολόγηση της μελέτης επαναπροσδιορισμού των Κ.Α.Ζ. και τη διατύπωση απόψεων επ' αυτής, η δε προχειρότητα, με την οποία η Διοίκηση εξέδωσε την προσβαλλομένη, βεβιασμένα και προσχηματικά, κατά τα αιτούντα, αποδεικνύεται από το γεγονός ότι με την πράξη αυτή η Διοίκηση δεν προγραμματίσει, κατά τη διακριτική ευχέρεια που της παρέχει η παρ. 8 του άρθρου 254 του Δασικού Κώδικα, ειδικά έργα βελτίωσης του βιοτόπου, δεδομένου ότι αντικείμενο ρυθμίσεως της προσβαλλόμενης απόφασης αποτελεί η τροποποίηση των ορίων του υφιστάμενου ΚΑΖ σύμφωνα με την εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 5 του άρθρου αυτού και όχι ο προγραμματισμός τέτοιων έργων, ο οποίος διενεργείται από τη Δασική Υπηρεσία κατά διακριτική της ευχέρεια.

20. Επειδή, τέλος, προβάλλεται ότι η απόλυτη απαγόρευση θήρας στην επίμαχη περιοχή αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας η οποία διέπει και την εφαρμογή του προγράμματος Natura 2000, όπως προκύπτει από την όγδοη αιτιολογική σκέψη και τις διατάξεις των άρθρων 2 και 6 παρ. 1 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, και τούτο, διότι, κατά τα αιτούντα, η θήρα αποτελεί μορφή διαχειρίσεως του φυσικού περιβάλλοντος, δεν είναι ασύμβατη με την προστασία των περιοχών του ως άνω ευρωπαϊκού δικτύου και η απαγόρευσή της δεν ήταν επιβεβλημένη για την προστασία της ένδικης περιοχής, η οποία έχει ενταχθεί στο ως άνω δίκτυο Natura 2000. Εφόσον, όμως, κατά

τα ήδη εκτεθέντα, η ένταξη της περιοχής στο προστατευτικό καθεστώς των ΚΑΖ, στο οποίο, κατά νόμο, προβλέπεται ως συνέπεια η απαγόρευση της θήρας, στηρίζεται στα στοιχεία του φακέλου, από τα οποία προκύπτει η ανάγκη της απαγόρευσης αυτής ως του προσήκοντος μέτρου προστασίας της άγριας πανίδας, ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Υπό την εκδοχή, δε ότι προβάλλεται αντισυνταγματικότητα της διάταξης του άρθρου 254 του Δασικού Κώδικα, ο σχετικός λόγος είναι απορριπτέος ομοίως ως αβάσιμος, δεδομένου ότι οι διατάξεις των άρθρων 253, 254 και 257 του Δασικού Κώδικα βρίσκονται σε αρμονία με τις συνταγματικές διατάξεις περί προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (άρθρο 24 παρ. 1), θεμελιώδης συνιστώσα της οποίας είναι, κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 9, η διατήρηση και προστασία της άγριας ζωής, ιδίως σε εκτάσεις του χώρου που κατ'εξοχήν προσφέρονται γι' αυτό, εναρμονίζονται δε και με την διέπουσα το δίκαιο του περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρχή της πρόληψης (πρβλ ΣτΕ 414/2017).

21. Επειδή, κατόπιν όλων των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση είναι απορριπτέα στο σύνολό της.